

Redaktionelt forord

»Stat og samfund i 90ernes Kina« er temaet for dette nummer af Økonomi og Politik. I den første artikel analyserer Søren Davidsen den kinesiske stats autonomi overfor vigtige økonomiske aktører under reformprocessen. Hvis regeringens igangværende reform af den statsejede industri skal lykkes, så krisen i Asien kan overvindes, kræver det stor autonomi til formulering og implementering af udviklingsfremmende reformpolicies. Undersøgelsen viser, at staten ikke engang i forholdet til den lokalt ejede industri (TVE) har været fuldstændig autonom, idet den lokale stat fremmer TVE's udvikling uden hensyntagen til overordnede, nationale udviklingsmål. Indtrykket af en stat der ikke er en enhedsaktør bliver endnu tydeligere i forholdet til de statsejede virksomheder. Fordi bureaukratiske institutioner har forfulgt egeninteresser har staten undertiden været for fragmenteret til at iværksætte de mere upopulære elementer af virksomhedsreformerne. En stærk, økonomisk skolet reformleder som premierminister Zhu Rongji synes dog nu at have styrket statens autonomi.

I den næste artikel tager Mette Brøndum tråden op i en nærmere analyse af Kinas nye selvstændige erhvervsdrivende og deres muligheder for at gøre interesser gældende overfor staten. Der er nu over 1 million private virksomheder i Kina og en undersøgelse af den private sektor og dens aktører er et vindue til den enorme transformation Kinas samfund befinder sig i. Artiklen undersøger et månedsblad for sektoren, og derved dennes rolle i spændingsfeltet mellem stat og samfund og det potentiale bladet rummer i et civilsamfundsperspektiv. Forfatteren konkluderer at, det er et bidrag til større pluralisme og at det formår at repræsentere både dets of-

ficiøse forenings-baglands og dets læses interesser. Herved opstår der en interesseartiklering af økonomisk-pragmatisk karakter, samt en fortsat begrænsning af statens muligheder for social kontrol og eventuel ideologisk styring.

Spørgsmålet om demokratisering tages op i den tredje artikel, hvor Peter Lunding undersøger, hvilke grupper der i givet fald kan presse en demokratisering af det kinesiske samfund igennem »fra neden«. Udgangspunktet er en antagelse om at demokratisering er et spørgsmål om magt, – der er tabere og vindere. To former for magt er væsentlige, dels dem der knytter sig til statens rolle og struktur, dels dem der er forbundet med samfundsklassers og sociale gruppers mobilisering. Undersøgelsen konkluderer, at de sociale forandringer, der løbende følger af de økonomiske reformer, endnu ikke har medført så væsentlige forandringer i de to former for magtrelationer, at der indenfor en overskuelig tidshorisont kan forventes et stærkt pro-demokratisk pres fra neden.

Internationalt miljøsamarbejde involverer både stat og samfund. Martin Haaning diskuterer i sin artikel Kinas politik på dette område, idet han lægger vægt på udviklingen i den kinesiske position over tid, og på miljøpolitikens placering som problemfelt i forhold til bredere udenrigspolitiske overvejelser. Analysen drøfter to cases, ozonlagsproblemet og drivhuseffekten og behandler centrale spændingsfelter i miljøpolitikens kontekst, blandt andet forholdet mellem modernisering og miljøbeskyttelse samt konflikten mellem at udvise institutionel åbenhed og bevare kontrollen over eksterne relationer. Han konkluderer, at Kina har udviklet en samarbej-

dende tilgang – omend stadig begrænset af det økonomiske udviklingsniveau –, og at policyfeltet har frigjort sig så meget fra »suverænitetstænkning« at der er blevet plads til andre typer aktører end staten, herunder NGO'er og internationale organisationer.

Stat og samfund finder således i årtusinde-skiftets Kina et pragmatisk, integrerende samlingspunkt i koncentrationen om økonomisk udvikling. Som temanummeret viser bøder dette på statens manglende autonomi og det letter en tiltagende interesseartikulering. Samtidig indebærer det kun på lidt længere sigt et demokratiseringspres, mens det allerede nu har gjort Kina til en central og nuanceret aktør i international miljøpolitik.

Clemens Stubbe Østergaard
Temareda-
ktør

Medarbejdere

Søren Davidsen er politolog og undervisningsassistent ved Østasien Områdestudiet, Aarhus Universitet

Mette Brøndum er cand.phil i kinesisk og amanuensis ved Østasiatisk Institut, Aarhus Universitet

Peter Lunding er cand.scient.pol og gæstlektor i statskundskab ved Eurofaculty, Riga

Martin Haaning er cand.scient.pol og konsulent hos PLS, Aarhus

Clemens Stubbe Østergaard er lektor ved Institut for Statskundskab og studieleder på Østasien Områdestudiet, Aarhus Universitet

Se tidsskriftets hjemmeside på Internettet

Øko
no
mi &
Poli
tik